

Rotterdamse handreiking toepassing tweerichtingsfietspaden

Dit document kan worden gebruikt om te bepalen of een fietspad als één- of als tweerichtingsfietspad wordt uitgevoerd. Eerst worden de voor- en nadelen van tweerichtingsfietspaden op een rij gezet. Daarna volgt een handreiking voor het maken van een weloverwogen keuze voor het al dan niet toepassen van een tweerichtingsfietspad in een specifieke situatie.

Voordelen

- Bestemmingen worden met een tweerichtingsfietspad beter bereikbaar.
- Oversteekbewegingen worden voorkomen.
- Omfietsen wordt voorkomen.
- Als een tweerichtingsfietspad wordt gelegd aan de zijde van de weg zonder zijwegen, kan dit ongevallen voorkomen doordat conflincten bij zijwegen worden voorkomen
- Indien er veel tegen de richting in wordt gefietst (spookfietsen), kan realisatie van een goed ingericht tweerichtingsfietspad ongevallen voorkomen (zowel frontale ongevallen, als ongevallen bij zijwegen).
- Eén tweerichtingsfietspad neemt minder ruimte in beslag dan twee eenrichtingsfietspaden.

Nadelen

- Tweerichtingsfietspaden kunnen onveiliger zijn dan eenrichtingsfietspaden:
 - Er is een risico op frontale ongevallen, met name als het fietspad te smal is uitgevoerd.
 - Ze verhogen de complexiteit van de rijtaak voor automobilisten bij zijwegen, aansluitingen en rotondes, waardoor het risico bestaat dat automobilisten, met name fietsers uit "onverwachte hoek", over het hoofd zien. Het ongevalsrisico neemt verder toe als onvoldoende aandacht wordt besteed aan een veilige vormgeving.
 - Er is een verhoogd risico op ongevallen tussen fietsers en voetgangers op locaties waar grote voetgangersstromen drukke tweerichtingsfietspaden kruisen. Dit geldt met name als voetgangers geen rustpunt hebben dat er voor zorgt dat ze in twee keer het fietspad oversteken.
- Als tweerichtingsfietspaden niet goed aansluiten op het fietsnetwerk in de omgeving, kan dit leiden tot spookfietsers op eenrichtingsfietspaden in de directe omgeving.

Uitgangspunten

Moet er überhaupt een fietspad liggen?

Vanuit de Rotterdamse MobiliteitsAanpak (RMA) zijn er netwerkkaarten vastgesteld, waaronder het fietsnetwerk. Op basis van het netwerk worden keuzes gemaakt over welke richtlijnen er worden gesteld aan de fietsinfrastructuur op een wegvak. Deze richtlijnen zijn opgenomen in het (concept) Ontwerphandboek Mobiliteit.

Een solitair fietspad is altijd een tweerichtingsfietspad

Solitaire fietspaden zijn fietspaden die een eigen tracé volgen en geen onderdeel uitmaken van een (naastgelegen) weg. Conflicten met autoverkeer worden hierdoor geminimaliseerd en de blootstelling van fietsers aan uitlaatgassen en geluidsoverlast wordt beperkt. Het zijn bij uitstek routes waarop fietsers een hoog comfortniveau kan worden geboden. Vanzelfsprekend bestaan solitaire fietsroutes in principe altijd uit tweerichtingsfietspaden, zodat de route in beide richtingen te gebruiken is.

Op wegvakken is het uitgangspunt: aan beide zijden een eenrichtingsfietspad

Op wegvakken waarop een vrijliggend fietspad wenselijk is, is het uitgangspunt dat aan beide zijden van de weg een eenrichtingsfietspad ligt. De argumenten hiervoor zijn volgt:

- **Aan beide zijden zijn herkomsten en bestemmingen per fiets bereikbaar.**
Een eenrichtingsfietspad aan beide zijden van de weg maakt gebouwen/percelen aan beide zijden bereikbaar voor fietsers.
- **Eenrichtingsfietspaden passen het beste in het verwachtingspatroon van zowel fietsers als andere verkeersdeelnemers.**
Als aan beide zijden een eenrichtingsfietspad ligt, rijden fietsers rechts van de weg (zoals dat ook in de situatie zonder fietspaden het geval is).
- **Eenrichtingsfietspaden zijn in principe de meest veilige keuze.**
Bij eenrichtingsfietspaden is het risico op ongevallen tussen fietsers en gemotoriseerd verkeer bij zijwegen en aansluitingen kleiner dan bij tweerichtingsfietspaden. Bij tweerichtingsfietspaden blijken bestuurders van motorvoertuigen namelijk relatief vaak de fietsers uit de onverwachte richting over het hoofd te zien. Daarnaast brengen tweerichtingsfietspaden risico's met zich mee ten aanzien van frontale ongevallen tussen fietsers onderling.

Afweging nut en noodzaak tweerichtingsfietspad

Wanneer is het wenselijk om een eenrichtingsfietspad te vervangen door een tweerichtingsfietspad?

Er zijn drie situaties waarin moet worden overwogen om een eenrichtingsfietspad te vervangen door een tweerichtingsfietspad, namelijk:

- als het omfietsen voorkomt;
- als het oversteken voorkomt;
- als het (potentiële) conflicten bij zijwegen voorkomt.

Op de volgende pagina's worden deze situaties toegelicht en verduidelijkt aan de hand van een aantal principetekeningen.

Spookfietsen voorkomen

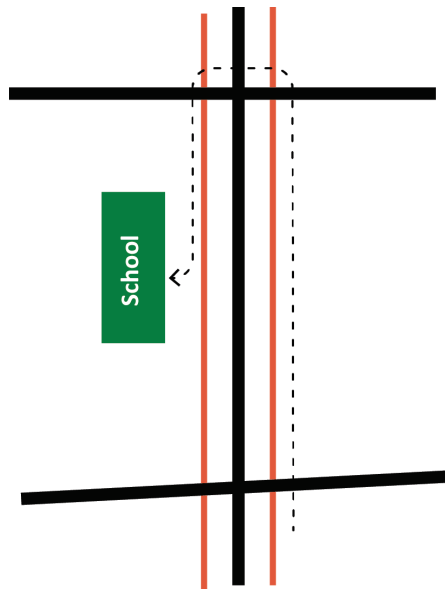
De hiernaast genoemde situaties kunnen, indien geen tweerichtingsfietspad wordt gerealiseerd, in de praktijk leiden tot spookfietsers op het eenrichtingsfietspad. De verkeersveiligheidsrisico's van (structureel) spookfietsen op een eenrichtingsfietspad zijn aanzienlijk groter dan wanneer dit door middel van een tweerichtingsfietspad wordt gefaciliteerd. Dat betekent echter niet dat wanneer er wordt gespookfietst ook automatisch een tweerichtingsfietspad zou moeten worden overwogen. Als op een eenrichtingsfietspad structureel wordt gespookfietst, is het zaak om goed te analyseren waardoor dat komt. Voordat een tweerichtingsfietspad wordt overwogen, moeten eerst andere maatregelen zijn onderzocht. Er kunnen, afhankelijk van de situatie, tal van andere oplossingen mogelijk zijn die het spookfietsen kunnen verminderen of voorkomen. Het gaat om maatregelen zoals bijvoorbeeld het verduidelijken situatie met bebording en markering, het verbeteren van de bewegwijzering of het verbeteren van de oversteekbaarheid (naar het eenrichtingsfietspad aan de overzijde van de weg).

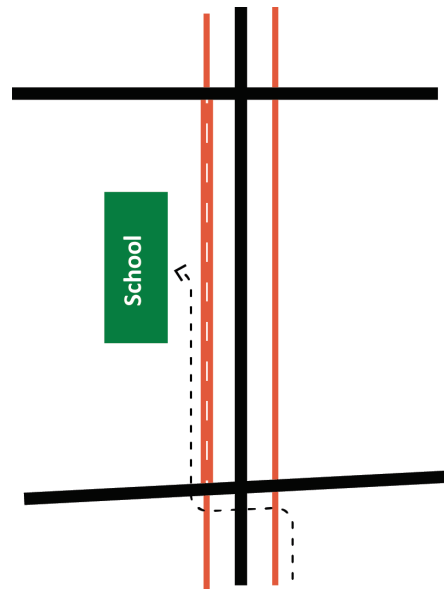
Omfietsen voorkomen

Een tweerichtingsfietspad kan in sommige situaties zorgen voor een logischere en snellere verbinding in een route of netwerk en daarmee voorkomen dat fietsers moeten omfietsen. Zeker wanneer grote omrijdafstanden of illegale gevaarlijke oversteekbewegingen kunnen worden voorkomen en/of wanneer het grote aantallen fietsers (bijvoorbeeld van/naar een school of een andere belangrijke functie) betreft, is realisatie van een tweerichtingsfietspad het overwegen waard.

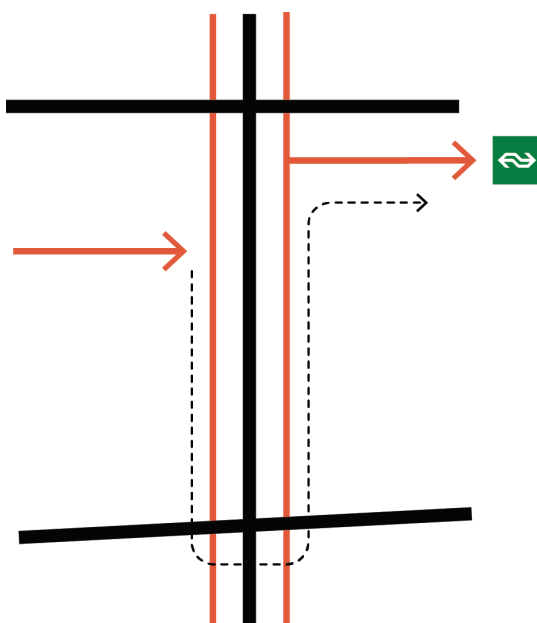
Eenrichtingsfietspad

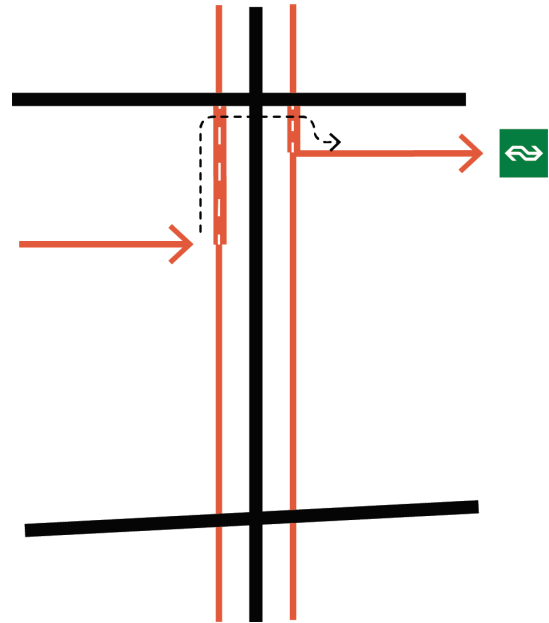
Tweerichtingsfietspad

Eenrichtingsfietspad

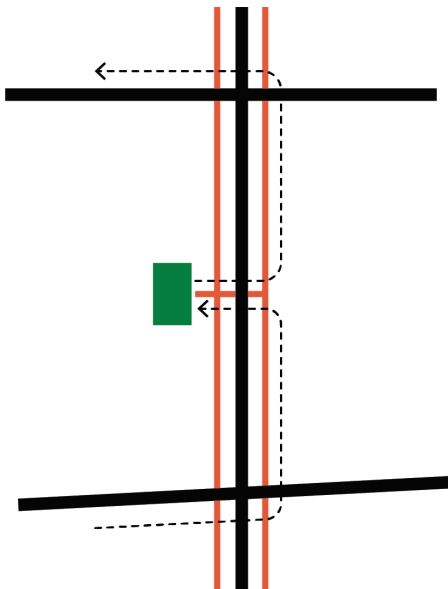
Tweerichtingsfietspad

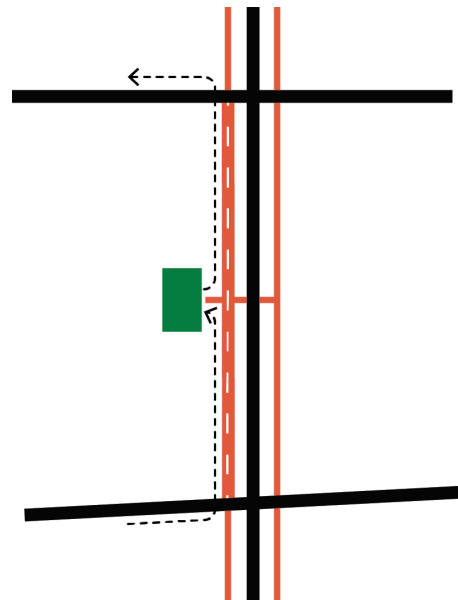
Oversteken voorkomen

Een tweerichtingsfietspad kan in sommige situaties ervoor zorgen dat fietsers niet hoeven over te steken. Zeker wanneer een potentieel gevaarlijke oversteek (bijvoorbeeld op een wegvak over 2x2 rijstroken en/of met meer dan 10.000 motorvoertuigen per etmaal) kan worden voorkomen, is realisatie van een tweerichtingsfietspad het overwegen waard. Dat geldt ook wanneer het gaat om relatief grote aantallen fietsers, bijvoorbeeld op weg naar een OV-knooppunt, school of een publieke voorziening.

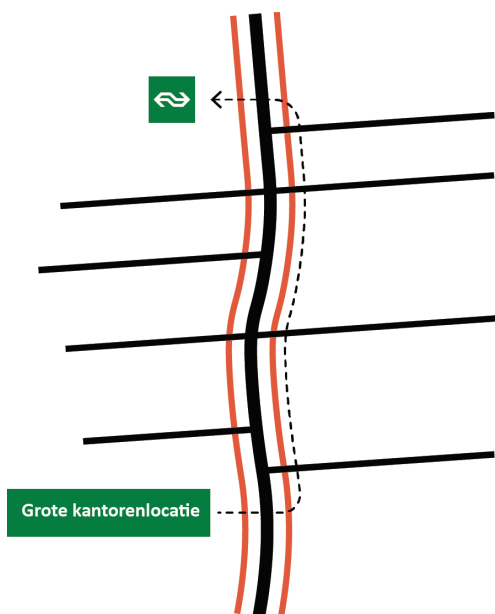
Eenrichtingsfietspad

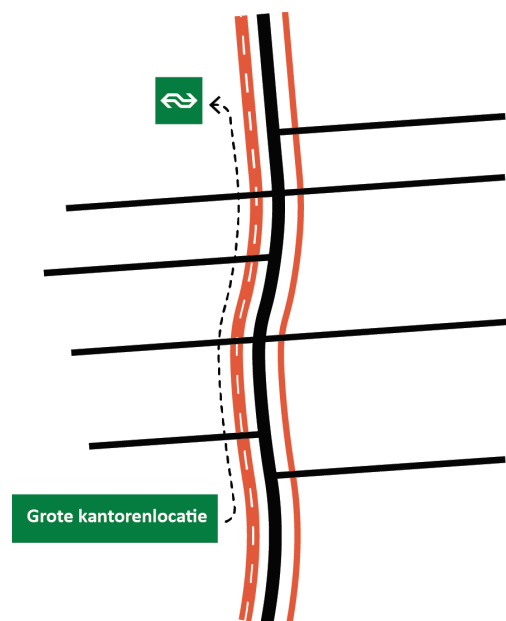
Tweerichtingsfietspad

Eenrichtingsfietspad

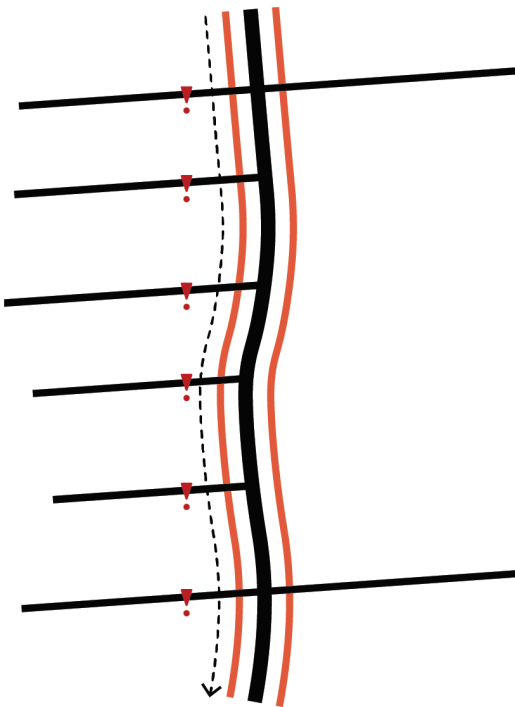
Tweerichtingsfietspad

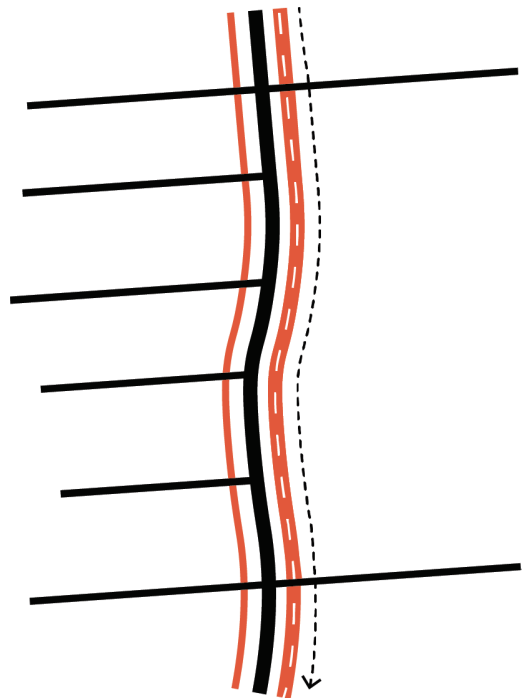
Conflicten bij zijwegen voorkomen

In sommige situaties kan het vervangen van een eenrichtingsfietspad aan één zijde van de weg door een tweerichtingsfietspad ervoor zorgen dat (doorgaande) fietsers veel minder conflicten ervaren als gevolg van zijwegen. Naarmate het aantal doorgaande fietsers (zonder relatie met die zijwegen) groter is, kan het realiseren van een tweerichtingsfietspad een serieuzere optie zijn.

Eenrichtingsfietspad

Tweerichtingsfietspad

Stel vast of een tweerichtingsfietspad geen ongewenste neveneffecten heeft

Naast de hierboven genoemde argumenten, die pleiten voor realisatie van een tweerichtingsfietspad, is het belangrijk om ook de volgende aspecten te onderzoeken en mee te nemen in de afweging.

- Leidt realisatie van een tweerichtingsfietspad tot (extra) spookfietsers elders?
- Leidt realisatie van een tweerichtingsfietspad tot (extra) deelconflicten op een met verkeerslichten geregeld kruispunt en/of problemen met de verkeersafwikkeling?
- Leidt realisatie van een tweerichtingsfietspad tot (extra) gevaarlijke conflicten ter plaatse van zijwegen, aansluitingen of rotondes?

Hieronder worden deze situaties toegelicht.

Spookfietsers op aansluitende eenrichtingsfietspaden

Realisatie van een tweerichtingsfietspad kan er in bepaalde gevallen toe leiden dat fietsers die “tegen de richting in fietsen” dit blijven doen op aansluitende eenrichtingsfietspaden, waardoor zich daar extra onveiligheid als gevolg van spookfietsen voordoet.

Deelconflict en/of problemen met de verkeersafwikkeling

Deelconflicten (waarbij het afslaande gemotoriseerde verkeer tegelijkertijd groenlicht heeft met rechtdoorgaande fietsers) brengen een verhoogd verkeersveiligheidsrisico met zich mee. Situaties waarbij een tweerichtingenfietspad onderdeel uitmaakt van een deelconflict zijn ongewenst. Ook is het ongewenst dat de introductie van een tweerichtingenfietspad ertoe leidt dat, door het aanpassen van de verkeerslichtenregeling, het autoverkeer onvoldoende kan worden afgewikkeld waardoor de wachtrij terugslaat op een eerder kruispunt.

Gevaarlijke conflicten

Een tweerichtingenfietspad kan een verhoogd verkeersveiligheidsrisico met zich meebrengen ter hoogte van zijwegen/aansluitingen. Dit is met name het geval als sprake is van veel in- en uitrijdend gemotoriseerd verkeer en/of slecht zicht op naderende fietsers uit “onverwachte richting” en/of van een complexe of onoverzichtelijke situatie.

Realisatie tweerichtingsfietspad

Volg de inrichtingsrichtlijnen bij realisatie van een tweerichtingsfietspad

Indien, alles afwegend, realisatie van een tweerichtingsfietspad gewenst is, zorg er dan voor dat het fietspad conform de Rotterdamse richtlijnen [\[link toevoegen\]](#) wordt gerealiseerd. Afwijken van de richtlijnen kan leiden tot ernstige verkeersveiligheidsrisico's.